

endnu fremsatte nogle Bemærkninger i saa Henseende med Hensyn til Præstens egen Stilling, baade Præstens Stilling med Hensyn til hans Samvittighed og med Hensyn til Menigheden og med Hensyn til andre Menigheder og andre Præster. Det forekommer mig, at netop den samvittighedsfulde og retsindige Præst vilde komme i den allerstørste Samvittighedsforlegenhed, naar der blev givet ham en saadan Frihed. Taaer han en saa udstrakt Frihed, at han kan nægte Bielse i alle Tilfælde, hvor han har moraliske eller religiøse Skrupler ved at foretage Bielsen, saa er det ikke blot i de Tilfælde, hvor der foreligger f. Ex. Beviis for, at Hgtesfolkene have begaaet Hoer sammen, eller at en af Hgtesfolkene har begaaet Hoer i sit forrige Hgteskab, eller har ladet sig stille fra sin forrige Hgteskælle; men det maatte ogsaa være i de Tilfælde, hvor han havde Formodning om, at Saadant var begaaet, det maatte og finde Anvendelse i de Tilfælde, hvor det var ham bekjendt, at En havde givet foregaaende Hgteskabsløfter, som han paa en troløs Maade vilde bryde ved at indgaae det Hgteskab, som han nu forlangte. I disse og mange andre Forhold, hvori han paa ingen Maade kunde erkjende, at det var et virkeligt christeligt og Gud velbehageligt Hgteskab, han skulde indvie, maatte han have Betænknelighed ved at indvie et saadant Hgteskab, naar det var overladt til hans egen Samvittighed, hans egen Bedømmelse. Dette vilde nu ofte fatte ham i stor Forlegenhed; at fatte en for hans egen Samvittighed retsærdiggjort Beslutning; men der vilde vist ogsaa flyde megen Misgjendelse og Misnøie for Præsten i hans Menighed, dersom han viste en saadan Rigorisme; der vilde være en stor Forskjel imellem de forskellige Præsters Bedømmelse af saadanne Forhold; naar en Præst var meget streng i denne Henseende, vilde maaskee hans Nabopræst eller endog en anden Præst ved samme Menighed ikke være det, og det kunde ikke Andet end vække stor Forargelse og Misnøie; der vilde og i Særdeleshed opstaae Misgjendelse, naar Standsforholdene gjorde, at Tilfælde af et saadant Slags vakte nogen Opsigt; man vilde da let være tilbøielig til at troe, at Præsten ikke behandlede Alle paa lige Maade. Jeg troer

altsaa, at enhver Præsts egen Samvittighedsfred vilde blive meget forstyrret ved, at han fik en saadan Frihed. Derimod forekommer det mig virkeligt ikke, at Præsten sættes i nogen Samvittighedsforlegenhed ved at skulle udføre saadanne Hgteskaber, som Landets Love hjemle; thi han kan jo meget gjerne finde, at der er Noget at misbillige i Hgteskabet, Noget, som han ogsaa kan foreholde de Vedkommende; men han kan derfor dog med god Samvittighed formane dem til at føre deres Hgteskab i Guds frygt og Trost, han kan nedbede Betsignelse over det, i den Forudsætning nemlig, at de ville føre dette Hgteskab paa en værdig og christelig Maade. Jeg har forhen yttret mig om, hvorledes jeg ikke kan erkjende, at det er absolut stridende imod Christi Lære, at Hgteskaber af det omhandlede Slags indgaaes. Det er vistnok, at den, som uden gyldig Marsag stiller sig ved sin Hgteskælle, i høi Grad forseer sig imod Christendommen; men de borgerlige Love maae ogsaa tilstede Hgteskaber, hvorunder der kan være Noget, som Sædeligheden, især den høiere christelige Sædelighed, forfaster, blandt Andet ogsaa af den Grund, at det jo vel er muligt, at den, der har stilt sig ved sin Hgteskælle uden beviistlig Hoer, dog har haft en virkelig lovlig Grund, at der virkelig har været Hoer eller andet Forhold, som selv efter en rigtig Fortolkning af Christi Udtalelse i Bjergprædiken kan sættes ved Siden deraf. Præsten gjør i alt Fald her ikke Andet end paa Embedsvegne at bekræfte en Forbindelse, som, om der ogsaa har blandet sig noget Syndigt deri, dog ikke i og for sig selv, under Forudsætning af, at det Forhold, der nu stiftes, udføres i Overensstemmelse med Religionens og Sædelighedens Forskrifter, er forkasteligt. Jeg indseer meget godt, at Sagen kan betragtes paa forskjellig Maade af forskellige Præster, og det er jo vel muligt, at der kan skee temmelig betydelige Forandringer heri, naar Kirkens Forsætning i sin Tid bliver ordnet ved Lov; men jeg troer, at man nu dog bør gaae ud fra det, der er det Glædende, hvorved jeg dog ikke forstaaer det, der er glædende efter de allerstrengeste Normer, men at man godt kan taale de billige Lempelser, som i Praxis kunne fores-